

Straathoekwerk

STRAAT HOEK

WERK

EEN BASISMETHODIEK
VAN HET SOCIAAL WERK

Evelien Rauwerdink-Nijland, Judith Metz

Straathoekwerk

Een basismethodiek van het sociaal werk

Evelien Rauwerdink-Nijland, Judith Metz

ISBN 978 90 8560 195 1

NUR 847/752

BISAC SOC004000/ SOC025000

THEMA JKSN/JNE

DOI 10.36254/978-90-8560-195-1

© 2022 Uitgeverij SWP Amsterdam

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprerecht te Hoofddorp (Postbus 3060, 2130 KB, www.reprerecht.nl) of contact op te nemen met Uitgeverij SWP voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen door een onderwijsinstelling van een gedeelte uit deze uitgave, in papieren vorm of digitaal, (bijvoorbeeld voor plaatsing ervan op uw digitale leeromgeving of in een reader) kunt u zich richten tot: Stichting UvO, Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, Tel. 023-8700212, www.stichting-uvo.nl UvO@cedar.nl.

We bouwen teveel muren en niet genoeg bruggen.
(Joseph E. Newton)

Inhoud

Inleiding	11
Deel I Context	
1 Professionaliteit straathoekwerk	19
1.1 Waardengedreven	19
1.2 Outreachend	22
1.3 Ecologisch	23
1.4 Methodisch	25
1.5 Kwaliteit	26
2 Vijftig jaar straathoekwerk	29
2.1 Voorlopers Nederlands straathoekwerk	29
2.2 Ontstaan straathoekwerk in Nederland	32
2.3 Handelen in contact met de doelgroep	35
2.4 Brugfunctie	37
2.5 Straathoekwerk experimenteert met verplichte dienstverlening	41
2.6 Werken in de schaduw	43
2.7 Partner in veiligheid	47
2.8 Het straathoekwerk anno 2022	51
3 Methodiek straathoekwerk in vogelvlucht	53
DEEL II Methodiek straathoekwerk	
4 Doelgroep	59
4.1 Meervoudige problemen	60
4.2 Gemarginaliseerd	63
4.3 Moeilijkheden met zelfstandig leven	64
4.4 Schuurt in het persoonlijk leven	65
4.5 Schuurt in het maatschappelijk leven	66

5 Doelen straathoekwerk	71
5.1 Hoofddoel straathoekwerk	71
5.2 Subdoelen	72
6 Methodisch handelen	77
6.1 Systematisch handelen	78
6.1.1 Oriënteren	81
6.1.2 Ontwerpen	86
6.1.3 Organiseren	89
6.1.4 Uitvoeren	91
6.1.5 Evalueren	93
6.2 Relatieve handelen	96
6.2.1 Methodische elementen	99
6.2.1.1 Contact leggen	100
6.2.1.2 In contact blijven	104
6.2.1.3 Perspectief bieden	107
6.2.2 Methodische principes	113
6.2.2.1 Aanwezig zijn	113
6.2.2.2 Werkrelatie	116
6.2.2.3 Aansluiten	123
6.2.2.4 Bemiddelen	125
6.2.2.5 Motiveren	130
6.2.2.6 Belangen behartigen	133
6.2.2.7 Ondersteunen	137
7 Randvoorwaarden	145

Deel III Onderbouwing van de methodiek Straathoekwerk

8 Bijdrage straathoekwerk voor de doelgroep	155
8.1 Kenmerken doelgroep gekoppeld aan doelen straathoekwerk	156
8.2 De doelgroep en hun contact met het straathoekwerk	158
8.3 Meervoudige problemen	160
8.4 Gemarginaliseerd	162
8.5 Moeilijkheden met zelfstandig leven	165
8.6 Schuurt in persoonlijk leven	175
8.7 Schuurt in maatschappelijk leven	178

9 Bijdrage straathoekwerk voor de omgeving	185
9.1 Persoonlijke omgeving	186
9.2 Bijdrage straathoekwerk aan omgeving waar doelgroep hun tijd doorbrengt	197
9.3 Bijdrage straathoekwerk voor reguliere voorzieningen en hulpverlening	205
10 Ervaren methodische principes volgens de doelgroep	217
10.1 Aanwezig zijn	218
10.2 Werkrelatie	219
10.3 Aansluiten	222
10.4 Bemiddelen	223
10.5 Motiveren	224
10.6 Belangen behartigen	225
10.7 Ondersteunen	226
Deel IV Tools	
Wijkanalyse straathoekwerk	231
Casuïstiektool straathoekwerk	239
Verantwoording	247
Bijlage: overzicht deelnemers aan het onderzoek	261
Literatuurlijst	263
Dankwoord	275

Inleiding

Wat is straathoekwerk?

Het straathoekwerk is de eerste en de laatste schakel (en kans) in de keten van ont-plooiing en hulpverlening (Dynamo International, 2008). Straathoekwerkers vervullen een brugfunctie voor de doelgroep naar reguliere voorzieningen en hulpver-lening en tussen reguliere voorzieningen en hulpverlening en de doelgroep. Omdat een deel van de problemen van de doelgroep voortkomt uit marginalisering, combi-neert het straathoekwerk hulpverlening met sociale actie (Kelderman & Jezek, 2010). Straathoekwerkers benaderen de doelgroep en de personen in hun omgeving actief en proberen hen verder te helpen. Door het uitreikende, ondersteunende, begelei-dende en schadebeperkende karakter vormt het straathoekwerk een link tussen de samenleving en diegenen die zich (al dan niet vrijwillig) buiten de maatschappij geplaatst hebben (Wolf, 1997). Het straathoekwerk doet wat nodig is, heeft een lange adem en bezit onderscheidend vermogen waarmee zij in staat is te weten wanneer zij niet (meer) nodig is.

Het straathoekwerk in Nederland is niet nieuw, het is een methodiek die al decen-nialang beoefend wordt door straathoekwerkers in heel Nederland en in de rest van de wereld. Werken in de frontlinie, werken als vooruitgeschoven posten, werkers in het grijze gebied tussen vrijwilligheid en dwang en drang (Van Doorn e.a., 2015), zijn omschrijvingen voor dit mooie en belangrijke ambacht.

Voor wie is het straathoekwerk?

Voor de mensen die leunen en steunen op het straathoekwerk worden veel verschil-lende woorden en beschrijvingen gebruikt vanuit het professionele oogpunt. Zoals: doelgroep, cliënten, veldwerkcontact, jongeren, betrokkenen of mensen in kwets-bare situaties, mensen in gemarginaliseerde situaties. In dit boek hebben wij ervoor gekozen om het woord ‘doelgroep’ te gebruiken.

De doelgroep van het straathoekwerk in Nederland bestaat uit jongeren en volwas-senen die geen gebruik (meer) maken van reguliere voorzieningen en hulpverlening, terwijl hier wel aanleiding voor is (Rauwerdink-Nijland & Metz, 2020; Kelderman, 2002). Dit omdat ze de ondersteuning die ze nodig hebben gewoonweg niet ontvan-gen, doordat zij deze niet vinden, zij niet aan de voorwaarden voor het verkrijgen van de ondersteuning kunnen voldoen, deze ondersteuning weten te vermijden of benodigde ondersteuning niet beschikbaar is. Tot de doelgroep van het straathoek-werk behoren *individuele personen en groepen met dreigende, beginnende, ernstige of meervoudige problematiek of een spanningsvolle relatie met de samenleving* waaron-der de klassieke doelgroepen zoals drugsgebruikers, dakloze (jongeren), hangjon-

geren, sekswerkers en voetbalhooligans (Wolf, 1997, Fromberg, 1988, Hazekamp, 1976) en de nieuwe(re) doelgroepen zoals jongeren met een extremistisch of een radicaal gedachtegoed, mensen met verward gedrag, mensen met een (licht) verstandelijke beperking, arbeidsmigranten, gestrande toeristen, en ongedocumenteerden (Dewaele e.a., 2021; Kelderman & Jezek, 2010).

Het handelen van de straathoekwerker richt zich altijd op de doelgroep in relatie tot de omgeving. Dit omdat de constante wrijving met personen in hun leefwereld en leefomgeving én het gevoel van het niet thuis voelen of (erbij) horen in deze omgevingen kenmerkend is voor de doelgroep van het straathoekwerk. In het straathoekwerk heeft dit handelen (altijd) primair het doel om de doelgroep te ondersteunen in het (uiteindelijk) creëren van een betere positie in de eigen leefomgeving en samenleving. In tweede instantie zorgt het handelen er óók voor dat er (regelmatig) contact is met de leefwereld en de leefomgeving van de doelgroep, waardoor het straathoekwerk ook van betekenis is voor de omgeving en de daar aanwezige personen en voorzieningen.

Straathoekwerk als basisvoorziening

Het straathoekwerk is een basisvoorziening in de nuldelijnszorg, en werkt intensief samen met professionals in de eerste- en tweedelijnszorg. De permante aanwezigheid van het straathoekwerk als basisvoorziening in het leven van mensen die buiten de boot (dreigen) te vallen is belangrijk omdat het straathoekwerk hiermee een eerste en laatste vangnet vormt. Het eerste vangnet vormen gaat over dat straathoekwerkers door hun permanente aanwezigheid de doelgroep leren kennen en hen voor het eerst in hun leven kan motiveren voor ondersteuning. Ook kan het straathoekwerk het enige lijntje zijn dat de doelgroep nog met de samenleving heeft, waarmee het straathoekwerk de medemenselijkheid borgt. Zo komt de doelgroep regelmatig terug voor (soms kleine) ondersteuningsvragen, een luisterend oor of advies en soms ook omdat er gewoonweg niets en niemand anders voor ze is. Het straathoekwerk draagt bij aan een bredere binding met de samenleving door in contact te komen met de doelgroep en hen op verschillende fronten perspectief te bieden. Straathoekwerkers zorgen ervoor dat er een plek is voor de doelgroep in de wijken waar zij hun tijd doorbrengen.

Het straathoekwerk heeft een preventieve en een curatieve functie, wat inhoudt dat zij zowel inzet op het voorkomen van problemen als het oplossen van ontstane problemen voor de doelgroep en voor hun omgeving. Laagdrempeligheid, de mogelijkheid tot langdurig contact en de belofte om er voor hen te zijn als dit nodig is, maakt dat straathoekwerkers problemen kunnen oplossen als ze nog behapbaar zijn, ervoor kunnen zorgen dat situaties niet sneller (of te snel) slechter worden, situaties kunnen stabiliseren, waardoor (hopelijk) erger kan worden voorkomen en problemen samen met de doelgroep kunnen worden verminderd. Er heerst verwarring over de rol van

het straathoekwerk in repressie, het aanpakken van problemen. Het straathoekwerk heeft bij uitstek niet als doel om anderen schade toe te brengen, in hun vrijheid of autonomie te beperken of om de wet te handhaven. Doordat het straathoekwerk zich inzet voor mensen in gemarginaliseerde posities kan zij – indirect – wel bijdragen aan het terugdringen van overlast.

Sinds de transitie en transformatie van de verzorgingsstaat in 2015 groeit het beroep op het straathoekwerk. De in 83% van de gemeenten in Nederland aanwezige sociale wijkteams (of buurtteams) komen onvoldoende toe aan preventief werken (59%), outreachend werken (52%) en het doorontwikkelen van individueel gericht aanbod naar collectieve voorzieningen (51%) (Van Arum, Broekroelofs & Van Xanten, 2020). Dit heeft als gevolg dat de meest kwetsbare mensen onvoldoende bereikt worden. In de meeste gemeenten is de toegang tot sociale wijkteams zelfs zo ingericht dat burgers zélf contact op moeten nemen (Van Arum, Broekroelofs & Van Xanten, 2020).

Straathoekwerk binnen het sociaal werk

Het straathoekwerk is een van de basismethodieken binnen het sociaal werk, en wordt gekenmerkt door het outreachende karakter. Outreachend werken is nodig als mensen, die het wel nodig hebben, niet bereikt worden door reguliere voorzieningen. Het is nodig om contact te leggen met deze mensen, hun vertrouwen te winnen en present te blijven (Baart, 2011; Stam, 2013). Het contact leggen is nooit een doel op zich, maar altijd een eerste stap in het proces dat gericht is op het verbeteren van leefomstandigheden en de sociale situaties van mensen in nood (Andersson, 2013). Meer specifiek staat het straathoekwerk aan de basis van een aantal belangrijke methodieken in het sociaal werk. Gericht op jongeren is het straathoekwerk een voorloper van Ambulant Jongerenwerk, een methodiek die door het merendeel van de Nederlandse jongerenwerkorganisaties wordt gehanteerd (Metz, 2011). Ambulant jongerenwerkers zoeken individuele en groepen jongeren op in omgevingen waarin zij hun (vrije) tijd doorbrengen. De leefwereld en de eigen ontwikkeldoelen van de jongeren zijn hierbij het uitgangspunt (Metz, Koops & Sonneveld, 2013). Verschil met het straathoekwerk is dat Ambulant Jongerenwerk zich richt op jongeren in de leeftijd 10-18 jaar (met uitloop naar 23 jaar) met de focus op preventie en lichte problematiek, en dat het straathoekwerk zich richt op jongeren (12-27 jaar) en volwassenen in gemarginaliseerde posities die ondersteuning nodig hebben en deze niet krijgen, met de focus op preventie en meervoudige, crisis- en complexe problematiek. Ook het ZorgToeleidingsTeam is geïnspireerd op het straathoekwerk, dat er voor alle mogelijke doelgroepen en problematieken is en ervoor zorgt dat mensen die behandeling nodig hebben, terecht komen bij de juiste behandelaar of instelling. Zij zoeken mensen (op verzoek) op op straat of in de publieke ruimte, maken contact met hen en proberen hen te bewegen naar hulpverlening. Andere sprekende voorbeelden

zijn: een mobiele dienstverlening aan dak- en thuislozen, een poging om dak- en thuislozen eerder te bereiken dan dat ze zelf bij een opvangvoorziening aankomen. En ook de Vliegende Hollanders, een kleinschalig permanent team dat in de weer was om huisuitzettingen te voorkomen (Van der Lans, Räkera & Medema 2003) is een mooi voorbeeld geïnspireerd op het straathoekwerk.

Straathoekwerk internationaal

Wereldwijd is het straathoekwerk een gerespecteerde werkwijze die wordt ingezet voor mensen, groepen en gemeenschappen die veelvuldig op straat verblijven of op straat leven, met als doel positieverbetering van deze groepen in de samenleving. De precieze invulling is afhankelijk van de behoeften van de doelgroep(en) in relatie tot (de mogelijkheden van) de omgeving waarin zij verblijven. De context waarin het straathoekwerk werkt is en waar zij hun prioriteiten op (moeten of kunnen) leggen zijn dus verschillend over de hele wereld omdat het welvaartsniveau, de geografische omstandigheden, de omgangsvormen en de politieke systemen per land verschillen.

Wereldwijd netwerk: Dynamo International – Travailderue

Met als doel om de werkwijze te borgen, verder te ontwikkelen en met onderzoek te onderbouwen is in het jaar 2000 het wereldwijde netwerk Dynamo International-Travailderue/ International Streetworkers Network opgericht. Hierin participeren straathoekwerkers vanuit 36 landen van over de hele wereld: Azië, Afrika, de Verenigde Staten, Caraïben en Europa (inclusief Nederland). Meer informatie is te vinden op www.dynamointernational.org.

Waarom een handboek straathoekwerk?

‘Bij menig straathoekwerker zal de eindeloos gehoorde vraag: “Wat doe je nou eigenlijk zo’n hele dag of avond of nacht?” het bloed zo langzamerhand naar zijn of haar vermoeide hoofd jagen. Straathoekwerkers doen heel veel, maar vaak niet zichtbaar voor anderen. Hun werkerterrein is niet het buro, maar de straat, de kroeg, het buurthuis en instanties.’ (citaat Bart Majoor, Jojo info bulletin, 1987, p.4).

Al jaren is er de wens vanuit straathoekwerkers en hun organisaties om het handelen van straathoekwerkers te kunnen legitimeren. Dit handboek *Straathoekwerk* is de eerste, wetenschappelijk onderbouwde methodische uitwerking van het straathoekwerk in Noordwest-Europa. Het zorgt ervoor dat straathoekwerkers hun handelen kunnen verantwoorden, en meer gericht kunnen inzetten. Ook draagt het bij aan het opleiden en inwerken van nieuwe generaties straathoekwerkers. Daarnaast maakt het zichtbaar dat het straathoekwerk een ambacht is waarmee het de positie van het straathoekwerk versterkt in samenwerking met partners en ten opzichte van de overheid. Het is vaak toch ook nog de onduidelijkheid over, of wellicht de

ongrijpbaarheid van het straathoekwerk die maakt dat deze op onbegrip stuit. Waartoe werken straathoekwerkers? Voor wie is het straathoekwerk er? Wat dóét een straathoekwerker nu eigenlijk? En bovenal: wat levert het straathoekwerk op, en voor wie? Op deze vragen (en nog veel meer) geeft dit handboek antwoord.

Opbouw van het handboek

Het handboek is als volgt opgebouwd. Elk hoofdstuk wordt begonnen met een beschrijving van een werkactiviteit van een straathoekwerker of een kort portret van iemand uit de doelgroep van het straathoekwerk.

Deel I beschrijft de context van het straathoekwerk. In hoofdstuk 1 duiden we de eigen professionaliteit van het straathoekwerk aan de hand van vijf kenmerken zoals de onderliggende kernwaarden en de outreachende en ecologische benadering. In hoofdstuk 2 ontrafelen we de geschiedenis van het straathoekwerk en schetsen we de ontwikkelingen die ertoe hebben geleid dat het straathoekwerk is wat het nu is. We eindigen deel I door in hoofdstuk 3 de methodiek in vogelvlucht te presenteren. Deel I van het handboek is bedoeld voor lezers die behoefte hebben om het straathoekwerk goed te kunnen duiden.

Deel II presenteert het straathoekwerk als methodiek. Hoofdstuk 4 beschrijft de doelgroep, hoofdstuk 5 bevat de doelen van het straathoekwerk en hoofdstuk 6 het methodisch handelen, uitgesplitst in systematisch handelen en relationeel handelen. We sluiten dit deel af met hoofdstuk 7: de randvoorwaarden voor een goede uitvoering van het straathoekwerk. Deel II is verrijkt met praktijkvoorbeelden om zo de informatie uit de hoofdstukken toepasbaar te maken voor de praktijk van het straathoekwerk.

Deel III presenteert de wetenschappelijke onderbouwing van de methodiek straathoekwerk. Achtereenvolgend presenteren we de bijdrage van het straathoekwerk voor de doelgroep (hoofdstuk 8), en de drie omgevingen van het straathoekwerk (hoofdstuk 9). Hoofdstuk 10 presenteert ten slotte de onderbouwing van het methodisch handelen van de straathoekwerkers. De methodiek Straathoekwerk is onderbouwd op het niveau doeltreffend (3) van de effectladder. Dit betekent dat er de eerste aanwijzingen zijn dat de methodiek Straathoekwerk effectief is.

Deel IV bevat vier praktische tools die in de praktijk van het straathoekwerk gebruikt worden: een wijkanalyse, een intakeformulier, een begeleidingsplan en een casuïstiektool. Zij zijn opgenomen in het handboek om professionals, docenten en studenten de mogelijkheid te bieden om deze te gebruiken in hun dagelijkse praktijk of in de opleiding.

Deel I

Context

De straathoekwerker doet een ronde in de buurt. De straathoekwerker loopt naar het plein. Daar komt hij een jongen van 17 jaar tegen (Surinaamse culturele achtergrond) waar hij een paar zaken samen mee geregeld heeft in het verleden. Deze jongen vertelt dat hij snel een afspraak wil maken, want zijn schulden lopen op. De straathoekwerker pakt direct door, vraagt of de jongen nu kan, maar dit lukt niet. Ze maken een afspraak voor de volgende dag. Vervolgens gaat de straathoekwerker langs bij een restaurant waar een jongen (19 jaar, Marokkaanse culturele achtergrond) werkt doordat de straathoekwerker hem geholpen heeft met het maken van een cv en ze samen een sollicitatieformulier ingevuld hebben. De straathoekwerker gaat sowieso regelmatig bij de eet- en drinkgelegenheden in de buurt langs. Het is een plek waar hij in contact kan komen met de doelgroep, maar hij checkt ook of er vacatures zijn en hoe de ondernemer de buurt ervaart. Na een drankje gedronken te hebben, vervolgt de straathoekwerker zijn ronde door de buurt. De straathoekwerker komt een groep van zes jongens tegen in de leeftijd van 14 tot 17 jaar, met een Nederlandse culturele achtergrond die bij de gemeente bekend staan als overlast gevend. De straathoekwerker loopt op hen af en stelt zichzelf voor. De jongens vragen of hij van de politie is en of hij ze een boete kan geven. De straathoekwerker legt uit wat hij doet en ze praten over hun vermeende overlast gevende gedrag, maar ook over de leefomstandigheden van de jongens. Na een tijdje loopt de straathoekwerker weer door, met de instemming van de jongens dat zij het prima vinden als de straathoekwerker de komende tijd wat vaker langskomt en bij hen aanhaakt.

Professionaliteit straathoekwerk

Het straathoekwerk is een outreachende werkwijze van het sociaal werk. Sociaal werk is een waardengedreven en dialogische professie gericht op het bevorderen van (de mogelijkheden van) sociaal functioneren, die werkt op basis van morele overwegingen over kwaliteit van leven (Linders & Verharen, 2021). In dit hoofdstuk beschrijven we de eigen professionaliteit van het straathoekwerk. Dit doen we aan de hand van vijf kenmerken: (1) het waardengedreven en (2) het outreachende karakter van het straathoekwerk, (3) het ecologische en (4) het methodische handelen en als laatste (5) de kwaliteit.

1.1 Waardengedreven

Waardengedreven verwijst naar het normatieve karakter van het contact van de straathoekwerker met de doelgroep en zijn omgeving (Donkers, 2012; Van der Laan, 1990; Durkheim, 1957). Het straathoekwerk kent diepgewortelde (ethische) waarden die haar beroepsmatige legitimatie is (Metz & Verharen, 2021) en de drijfveer of het commitment vormt waar vanuit het werk gedaan wordt (Morley & Ife, 2002). Dit commitment geldt als morele verplichting (Sercombe, 2010; Koehn, 1994) voor het straathoekwerk als beroep en voor individuele straathoekwerkers (Metz, 2013). Het straathoekwerk vertrekt vanuit solidariteit, handelt vanuit medemenselijkheid, gaat uit van de autonomie van mensen en gemeenschappen en is er onvoorwaardelijk voor de doelgroep. Het expliciet benoemen van deze waarden is van groot belang omdat deze waarden het uitgangspunt vormen voor de lastige en complexe afwegingen die straathoekwerkers in hun dagelijkse contact met de doelgroep en hun omgeving continu maken. Deze waarden geven richting aan hóe straathoekwerkers handelen en het sterkt hun in de dialoog die zij met anderen hierover (moeten) voeren (Metz & Verharen, 2021; Spierings e.a. 2021). Hierna bespreken we deze vier waarden: solidariteit, medemenselijkheid, autonomie en onvoorwaardelijkheid.

Solidariteit

Solidariteit is een kernwaarde in het straathoekwerk omdat straathoekwerkers iets aan de tekortkomingen richting de doelgroep willen doen of die nou liggen in ongelijkheid, uitsluiting, bureaucratische barrières (Kelderman, 2002) of onvermogen. Solidariteit kent geen eenduidige definitie die specifiek is dan de bereidheid om met elkaar te delen en herverdelen vanuit een gevoel van lotsverbondenheid en loyaliteit (Wit & Manschot, 1999). Solidariteit is een gelaagd begrip dat gekenmerkt wordt door (1) wederkerigheid of wederzijdse afhankelijkheid, (2) door het delen van waardenpatronen en (3) door gezamenlijke strijd of gezamenlijke inzet voor gelijke rechten of erkenning van verschillen (Vorstenborsch, 2013; Wit & Manschot, 1999). Solidariteit in het straathoekwerk betekent het verdedigen van de belangen van de doelgroep, het creëren van gezamenlijke verantwoordelijkheid in de samenleving en de bereidheid om de consequenties gezamenlijk (als samenleving) te dragen.

Solidariteit als waarde komt voort uit de overtuiging van saamhorigheid en de bereidheid om daarvan de consequenties te dragen. Ongelijkheid in kansen, uitsluiting van maatschappelijke processen en het geen beroep kunnen doen op sociale voorzieningen, terwijl hier wél aanleiding toe is, vormen redenen om aanspraak te doen op solidariteit. Door solidariteit als kernwaarde te hanteren, kaarten straathoekwerkers ongelijkheid en uitsluiting aan en sturen zo aan op verandering en verbetering van processen en voorzieningen die de doelgroep belemmeren of marginaliseren. Het beroep op solidariteit vanuit het straathoekwerk blijft onmiskenbaar bestaan en groeit. Door de transformatie naar de participatiesamenleving dreigt een (grotere) groep kwetsbare mensen buiten de boot te vallen, doordat er meer zelfstandigheid en verantwoordelijkheid van mensen gevraagd wordt.

De verwachting is dat in de komende jaren het beroep op de solidariteit van het straathoekwerk zal groeien. Dit omdat de tweedeling in de samenleving groeit en de kansongelijkheid toeneemt (Verhoven & Hinsberg, 2021; Kromhout e.a., 2020). Meer uitsluiting, ongelijkheid en bureaucratische barrières zijn hiervan het gevolg, wat betekent dat de behoefte aan solidariteit zal groeien en hierdoor ook de behoefte aan het straathoekwerk zal groeien.

Medemenselijkheid

Medemenselijkheid vormt de tweede kernwaarde in het straathoekwerk. Hiermee bedoelen we dat de straathoekwerker de doelgroep als mensen benadert en als gelijken behandelt en dat hij hen voor vol aanziet. Het vormgeven van medemenselijkheid in het straathoekwerk betekent tegenwicht bieden aan alles wat de doelgroep wordt opgelegd, en met name datgene wat hen niet past, waar ze (nog) niet aan toe zijn of waar zij niet mee instemmen. Zo worden werkwijze, sfeer en attitude bepaald door de traditie van de instelling, de wensen van de medewerkers of door de bureaucratische